

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.ofa.k.remiss@regeringskansliet.se

Begäran om yttrande över remiss av betänkande Förändring genom försök från Försöksverksamhets- kommittén (SOU2023:94)

Er beteckning: Fi2023/03211

Sammanfattning

Yttrande nedan avser *Försöksverksamhet som möjliggör användande av renat gråvatten som dricksvatten.*

Länsstyrelsen ställer sig positiv till att främja försöksverksamhet med recirkulerat gråvatten utifrån resurshushållnings- och beredskapssynpunkt. För att kunna använda vattnet till dricksvatten krävs att produkten är säker att konsumeras som livsmedel och att relevant lagstiftning som tar hand om de risker som skulle kunna uppkomma i denna hantering anpassats. Tills detta är utrett bör avsättningen av det reade vattnet ske till annat ändamål.

För användning av avloppsvatten till dricksvatten anser Länsstyrelsen att lämpligheten ytterst behöver avgöras av Livsmedelverket.

Länsstyrelsen anser att tillägg bör göras till utredningens förslag om uppföljning och utvärdering så att Miljönämnden i Helsingborgs kommun ingår i den grupp som Livsmedelverket och Naturvårdsverket vid en utvärdering bör samråda med.

11.1.1 Dricksvattenförsörjning är en samhällsutmaning

För att underlätta dricksvattenförsörjningen även inom ramen för arbetet med den civila beredskapen anser Länsstyrelsen att försöket

är intressant utifrån möjligheten att säkra tillgången till dricksvatten med en annan råvattentäkt än de traditionella.

Den erfarenhet som kan dras från kriget i Ukraina är att bl.a. att vatten- och avloppsreningsverk utsätts för direkta angrepp, både genom sabotage och beskjutning. Detta har medfört svårigheter att upprätthålla fungerande avloppssystem och säker dricksvattenproduktion. De sanitära missförhållandena p.g.a. ej fungerande avlopp har lett till att samhällen har behövt utrymmas. Även detta måste tas i beaktande för planering av ett robust, redundanter och resilient dricks- och avloppsvattensystem i Sverige.

11.5 Utredningen föreslår en försöksverksamhet med recirkulerande vatten som dricksvatten

Länsstyrelsen instämmer i behovet av översyn av dricksvattenföreskrifterna om nya råvattentäkter blir aktuella att användas för dricksvattenframställning.

Länsstyrelsen anser att det är viktigt med kretsloppstänkande och ansvarsfull hantering av våra vattenresurser. Skåne är ett län som i vissa delar har drabbats av vattenbrist under de senaste åren. Att minska användningen av grund- och ytvatten är därför intressant för en hållbar användning och skydd av våra dricksvattenresurser. Återanvändande av bland annat avloppsvatten är då en möjlig åtgärd.

Länsstyrelsen anser att det är positivt att testa ny teknik och att detta ofta är lämpligt att genomföra inom ramen för ett försök. Utredningen anger i kap 11.5.2 att då det rör sig om risk för människors hälsa måste utrymmet för driftstörning eller fel vara i närmast utesluten i försöket. Ett försök innebär per definition en form av experiment för att vinna önskad kännedom om något. I konceptet ligger ett visst risktagande samt förståelse för att inte allt behöver gå som planerat. För att inte riskera människors hälsa bör teknikens användbarhet och produktsäkerheten samt fungerande kontroll därför verifieras inom ramen för försöket innan vattnet övervägs att användas som dricksvatten enligt Länsstyrelsens mening.

11.5.1 Varför behövs försöket?

Länsstyrelsen anser liksom utredningen att försöket kan ge värdefull kunskap och erfarenhet av den specifika reningstekniken där

förutsättningar och begränsningar utreds så som vilka barriärer som behövs för att rena avloppsvatten till dricksvattenkvalitet i praktiken samt vilken åtgång av kemikalier och energi som krävs. Det är viktig kunskap för att bedöma nyttan med åtgärden i förhållande till andra åtgärder. Det är dock en väldigt liten del av det kommunala avloppsvatten nationellt som har separata ledningar för gråvatten och svartvatten. Det innebär att resultaten från den tilltänkta försöksverksamheten inte kommer att kunna appliceras på så många platser i Sverige och därmed inte bidra i någon större omfattning för att nå god kvantitativ grundvattenstatus och därmed säkra dricksvattentillgången. Länsstyrelsen anser emellertid att försöket kan öppna upp för nya råvattentäkter till olika användningsområden vid ex.vis nybyggnation av bostäder och industriområden.

Så som påpekats i utredningen åtgår den största delen av dricksvattnet i Sverige till industrin. Länsstyrelsen ser en stor potential för resurshushållning med dricksvattnet genom återanvändning av renat avloppsvatten inom industrisektorn. Flera avloppsverksamheter tittar idag på möjligheten att erbjuda ett s k "tekniskt vatten" där syftet är att renat avloppsvatten används i stället för dricksvatten. Där kan vatten med lägre krav på kvalitet än för dricksvattenkonsumtion utgöra en större möjlighet till besparing.

Gråvattnets innehåll av föroreningar är en stor osäkerhetsfaktor vilket medför svårighet att säkra en representativ provtagning och behov av skyddsbarriärer. Det ska även tilläggas att försöksanläggningen som är aktuell är unik i sitt slag vilket medför att erfarenheter från andra anläggningar inte finns att tillgå.

Länsstyrelsen bedömer att försök med rening av gråvatten till dricksvattenkvalitet mycket väl kan genomföras för att verifiera teknik, produktsäkerhet och kontroll men där det reade vattnet under tiden försöket pågår avsätts till ett ändamål där riskerna är av mindre betydelse och hanterbara.

11.5.2 Behöver regelverket anpassas

Länsstyrelsen anser att det övergripande rättsläget för det tilltänkta försöket är oklart utifrån flera aspekter även om det, så som utredningen anger, inte direkt verkar finnas lagstiftning som hindrar försöket.

Länsstyrelsen instämmer i att dagens regelverk kan anses mer linjärt till sin uppbyggnad och inte är avsett för den föreslagna försöksverksamheten eller för återanvändning av avloppsvatten

generellt med ett cirkulärt flöde. Det behövs därför anpassningar av bl.a. tillräcklig kvalitetskontroll, anpassad reningsgrad för olika avsättningar, men även en förtydligad gränsdragning mellan avloppsrening och vattenhantering speciellt i de fall då avloppsvattnet är tänkt att användas som dricksvatten. Även frågeställningar gällande produktlagstiftningen, som visat sig vara aktuell för PFAS i kommunalt dricksvatten i Kallinge, kan behöva klargöras.

Länsstyrelsen instämmer i det utredningen framför om svårigheter av bedömningen av en verksamhet som den tilltänkta i förhållande till 2 kap. 3 § miljöbalken.

Det är viktigt med tydliga systemgränser för avloppsvattenrening respektive dricksvattenhantering då oklarheter i avgränsningen riskerar medföra att myndighetsutövning kan krocka eller även riskera missas om avloppsvattenreningen och dricksvattenhanteringen sammanfaller.

Vidare anser Länsstyrelsen att gränssnittet mellan huvudmannens respektive producentens roller och ansvar enligt LAV behöver förtydligas om dricksvattenproduktion ska ske enligt tilltänkt förslag. En annan aspekt i sammanhanget som kan medföra oklarheter i gränsdragningen i detta fall är att anläggningen rent fysiskt ligger inom Öresundsverket och ingår som en försöksverksamhet inom ramen för reningsverkets tillstånd.

11.6 Uppföljning och utvärdering

Länsstyrelsen anser att tillägg bör göras så att även Miljönämnden i Helsingborgs kommun ingår i den grupp som Livsmedelverket och Naturvårdsverket vid en utvärdering bör samråda med.

Miljönämnden blir tillsynsmyndighet över dricksvattenproduktionen och distributionen samt uppföljande provtagning om försöket blir av. Kommunens miljönämnd kommer vara den myndighet som följer försöket och även har mandat att ingripa vid behov.

Länsstyrelsen instämmer i att utvärderingen även bör inkludera en utvärdering av kostnaderna. De skyddsbarriärer som krävs kan medföra att kostnaden för energi och de kemikalier som behövs för att rena avloppsvatten till dricksvattenkvalitet kan bli så hög att det endast är på fåtal platser i Sverige det blir både ekonomisk och miljömässigt motiverat.

11.7 Konsekvenser

Länsstyrelsen anser i motsats till utredningen att konsekvenserna av förslaget inte är överblickbara och att det inte finns något i utredningen som beskriver hur risker och negativa konsekvenser kan begränsas. Länsstyrelsen anser vidare att den här typen av verksamhet inte lämpar sig som ett försök förrän det är säkerställt att metoden för rening, skyddsbarriärer och kontroll av vattenkvaliteten fungerar.

Allmänna synpunkter

Återanvändning av avloppsvatten till annat än internt bruk på reningsverket för ex.vis spolning av bassänger och vissa ytor eller i enstaka fall till bevattning av vissa grönytor inom kommunen, är en relativt ny företeelse där flera frågor återstår att lösa både lagstiftningsmässigt men även lämplighetsmässigt ur miljö- och hälsoskyddssynpunkt.

Att rena avloppsvatten till dricksvatten ställer höga krav på kontinuerlig kontroll av vattenkvaliteten, både ingående avloppsvatten och utgående dricksvatten. Om det tilltänkta försöket blir av måste det utgående rena vattnet klara kraven enligt Livsmedelsverkets uppdaterade föreskrifter för dricksvatten och om dessa krav inte uppfylls måste ingående avloppsvatten och /eller utgående dricksvatten omedelbart kunna stängas och dricksvattenleverans ske med annat dricksvatten som klarar kraven för att säkerställa tillgången på rent vatten till de boende. Förfarandet kräver en tillräckligt lång fördröjning av vattnet så att kontroll och åtgärd hinner vidtas innan vattnet skickas ut till de boende.

Länsstyrelsen vill även lyfta behovet av fungerande el och IT-system för att få processen att fungera och inte riskera människors hälsa.

Om försöksverksamheten skulle bli aktuell bör även Livsmedelsverkets föreskrifter LIVSFS 2008:13 om åtgärder mot sabotage och annan skadegörelse riktad mot dricksvattenanläggningar iakttas.

Bakgrundsinformation

2019 inkom NSVA med en anmälan om ändring av verksamheten vid Öresundsverket i Helsingborgs kommun. Sökt ändring innebar att behandlingsanläggningen som hanterar det källsorterade

avloppssystemet från den nya stadsdelen Oceanhamnen i Helsingborg utgör en del av Helsingborgs avloppsreningsverk.

Länsstyrelsens har medgivit drift av försöksanläggningen, Reco Lab under en begränsad tidsperiod. Öresundsverket var i en pågående tillståndsprövningsprocess och behandlingsanläggningen ingick som en del i tillståndsansökan. Helsingborgs kommun drog emellertid tillbaka tillståndsansökan innan beslut erhöles. Ett nytt samråd har därefter genomförts.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsöverdirektör Ola Melin med Susanne Eriksson som föredragande. I ärendet har även deltagit Trine Gadmar, Miljötillsynsenheten, Verena Danielsson och Li Stenberg, Vattenstrategiska enheten, Linnéa Nordin, Enheten för försörjning och förmågeplanering samt Anders Bertholdsson, enhetschef för Miljöprövningsenheten.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.